

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศชาติคือ ทรัพยากรมนุษย์ ประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงการพัฒนาประเทศให้ก้าวสู่ความเจริญในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านวิทยาการ เทคโนโลยีที่ทันสมัย ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมรวมไปถึงการรับเอาวัฒนธรรมในทุกรูปแบบจากต่างประเทศเข้ามา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมขึ้นอย่างรวดเร็ว สภาพของสังคมไทยในปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่า เกิดการผสมผสานระหว่างสังคมดั้งเดิมกับการรับเอาวัฒนธรรมมาจากสังคมอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสังคมตะวันตก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้เองทำให้สังคมของเราเกิดสภาพสับสนวุ่นวาย มีปัญหาสังคมเกิดขึ้น (มะเคื้อ เสมา, 2534) การดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงจนต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เปลี่ยนไป

วัยรุ่นเป็นวัยซึ่งคนเราประสบปัญหาและเผชิญวิกฤตการณ์ในการปรับตัวมากกว่าวัยอื่น เนื่องจากเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้อาจส่งผลให้เด็กวัยรุ่นไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมที่ตนดำรงอยู่ได้ และก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย จากการศึกษาปัญหาการปรับตัวของเด็กวัยรุ่นทั้งในประเทศไทยและสหรัฐอเมริกาได้ให้ข้อเท็จจริงตรงกัน กล่าวคือ เด็กวัยรุ่นที่เพิ่งเริ่มแรกรุ่นระหว่างอายุ 13-15 ปี มักแสดงออกทางพฤติกรรมการปรับตัวแบบผิด ๆ ซึ่งเบี่ยงเบนจากมาตรฐานอันดีงามของสังคม อาทิ การก้าวร้าว และประพฤติดนเป็นอันธพาล การติดยาเสพติด ซึ่งล้วนแต่นำไปสู่การกระทำที่ผิดกฎหมาย เช่น ลักทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย เป็นต้น วิกฤตการณ์แห่งการปรับตัวดังกล่าวนี้มักเกิดแก่เด็กวัยรุ่นในช่วงอายุเหล่านี้ (นิภา นิธิยานน, 2530) ดังนั้นจึงเป็นความจำเป็นที่ครู พ่อแม่ และผู้ปกครองจะต้องช่วยกันประคับประคองความคิดของเด็กวัยรุ่นนี้ให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร ถูกต้องตาม

ระเบียบของสังคมที่เขาอาศัยอยู่ (เพ็ญทิพย์ ชัยพัฒน์, 2523) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งมีอายุโดยประมาณ 13-15 ปี จึงจัดว่าอยู่ในช่วงของวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งมักจะเกิดปัญหาในการปรับตัวกับบุคคลและสิ่งแวดล้อม และจากการศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัญหาในด้านการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนมีปัญหาด้านการปรับตัวกับบรรยากาศด้านการเรียนการสอน เพื่อน สภาพภายในครอบครัวและกับครู โดยมีปัญหาเฉพาะด้านการปรับตัวกับเพื่อนและครูมาก (พวงสร้อย วรกุล, 2522) นอกจากนี้วัชรวิ ทรัพย์มี และนางลักษณ์ ประเสริฐ (2530) ได้สำรวจพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทยประสบปัญหาการปรับตัวกับเพื่อนซึ่งการมีปัญหาด้านการปรับตัวกับเพื่อน ปัญหานี้หากมิได้รับการแก้ไขจะกระทบกระเทือนพัฒนาการด้านอื่นของนักเรียน เช่น ด้านอารมณ์และการเรียน ยิ่งกว่านี้ถ้าปล่อยไว้ปัญหานี้จะติดตัวไปจนถึงชีวิตการทำงานเกิดเป็นปัญหามนุษย์สัมพันธ์ในการทำงาน และเป็นอุปสรรคต่อพัฒนาการด้านสังคมของเขา และอาจทวีความรุนแรงจนเป็นผลร้ายต่อสังคมโดยรวม ดังนั้นจึงควรได้หาทางช่วยเหลือให้นักเรียนที่มีปัญหาการปรับตัว เพื่อให้มีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาซึ่งจะช่วยให้เขาพัฒนาตนเองและช่วยให้สังคมมีความสงบสุข

การช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาด้านการปรับตัว คือ การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้มีโอกาสเข้าสังคม การให้ความรู้ และการฝึกฝนทักษะที่สำคัญ และจำเป็นทางสังคม ตลอดจนการบริการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม (Group Counseling) ซึ่งเป็นกระบวนการที่บุคคลซึ่งมีความต้องการตรงกันที่จะปรับปรุงตนเองในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือต้องการจะแก้ปัญหาคือปัญหาหนึ่งร่วมกันมาปรึกษาหารือซึ่งกันและกันเป็นกลุ่ม โดยมีผู้ให้คำปรึกษาร่วมอยู่ด้วย สมาชิกในกลุ่มจะมีโอกาสได้แสดงออกเกี่ยวกับความรู้สึกและความคิดของแต่ละคนเป็นการได้ระบายความรู้สึกขัดแย้งในจิตใจ ได้สำรวจตนเอง ได้ฝึกการยอมรับตนเอง กล่าวที่จะเผชิญปัญหา และได้ใช้ความคิดในการที่จะแก้ปัญหา หรือปรับปรุงตนเอง (วัชรวิ ทรัพย์มี, 2533)

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของฝ่ายบริการแนะแนว และอาจารย์ผู้สอนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มักมีปัญหาด้านการปรับตัวทางสังคมเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษา และได้พบปะกับสิ่งแวดล้อมที่แปลกใหม่กับสังคมของโรงเรียน โรงเรียนเมืองขอนแก่นเป็นโรงเรียนที่นักเรียนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านฐานะทางเศรษฐกิจ ด้านสังคมและสภาพแวดล้อม สิ่งเหล่านี้จึงเป็นปัญหาต่อการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างชุดการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อช่วยพัฒนาการปรับตัวทางสังคมว่าจะมีผลอย่างไรในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียน ทั้งนี้เพื่อค้นหารูปแบบและเพื่อเป็นวิธีการสำหรับช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาในการปรับตัวทางสังคมรวมถึงการเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

1.2.2 เพื่อสร้างชุดการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคมของนักเรียน

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีคะแนนความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงกว่าก่อนได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

1.3.2 นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีคะแนนความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมืองขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 6 ห้องเรียน

1.4.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมืองขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 16 คน ซึ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 8 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 8 คน

1.4.3 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1.4.3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม และการไม่ให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

1.4.3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ความสามารถในการปรับตัวทางสังคม

1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

1.5.1 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้นำในการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคมด้วยตนเอง

1.5.2 นักเรียนในกลุ่มทดลองต้องเข้ากลุ่มอย่างน้อย 7 ครั้ง ๗ ละประมาณ 50 นาที ในจำนวนทั้งหมด 9 ครั้ง โดยไม่ขาดการเข้ากลุ่มติดต่อกัน 3 ครั้ง และจำนวนนักเรียนที่เข้ากลุ่มแต่ละครั้งต้องมีอย่างน้อย 6 คน ในจำนวนทั้งหมด 8 คน

1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1.6.1 การปรับตัวทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลสามารถพัฒนาทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะการทำตัวให้เข้ากับเพื่อน ทักษะในการให้ความร่วมมือกับผู้อื่น การเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มคือความสามารถของบุคคลที่จะปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข การรู้จักหาหนทางแก้ไขปัญหาคด้วยตนเอง และการมีความประพฤตินทางที่พึงปรารถนา การค้นพบความสามารถที่ตนเองมีอยู่

1.6.2 ความสามารถในการปรับตัวทางสังคม หมายถึง คะแนนที่ได้จากการตอบแบบประเมินความสามารถในการปรับตัวทางสังคมที่ผู้วิจัยพัฒนาจาก เมตตา จินดารักษ์ (2525)

1.6.3 การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม หมายถึง กระบวนการที่จะช่วยให้บุคคลที่มีความต้องการที่จะปรับปรุงตนเองและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้บุคคลเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเองและได้ใช้ความคิดในการแก้ปัญหาหรือปรับปรุงตนเอง อันนำไปสู่ความงอกงามทางจิตใจ และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ตนปรารถนา และดำรงตนในสังคมได้อย่างปกติสุข ในที่นี้หมายถึง ชุดการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคมซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.6.4 การไม่ให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม หมายถึง การที่นักเรียนในกลุ่มควบคุมได้รับการเรียนการสอนเกี่ยวกับการปรับตัวทางสังคมตามปกติในวิชาแนะแนวจากครูผู้สอน ในที่นี้หมายถึง การที่นักเรียนไม่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม โดยการใช้ชุดการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคมซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.6.5 คะแนนความก้าวหน้า หมายถึง ความแตกต่างระหว่างคะแนนความสามารถในการปรับตัวทางสังคมก่อนและหลังการทดลอง

1.6.6 กลุ่มควบคุม หมายถึง นักเรียนที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

1.6.7 กลุ่มทดลอง หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ได้ทราบถึงประสิทธิผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.7.2 การศึกษาครั้งนี้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นได้ตระหนักถึงความสำคัญของการปรับตัวทางสังคม และชุดการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคมนี้อาจจะนำไปช่วยเหลือวัยรุ่นเพื่อพัฒนาความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของวัยรุ่น